

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การรับรู้และการปฏิบัติในการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกร ในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1** ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม
- ตอนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับความรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ตอนที่ 3** ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ตอนที่ 4** ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ตอนที่ 5** ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่ทำการศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวิจัย ได้แก่ เพศ เผ่าพันธุ์ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้ของครอบครัว การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร และความถี่ในการได้รับข่าวสารทางเกษตร

1.1 เพศของเกษตรกร

จากการศึกษาเกษตรกรจำนวน 72 คน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวนร้อยละ 97.0 และเพศหญิงจำนวนร้อยละ 3.0 จะเห็นว่าเกษตรกรเพศชายมีจำนวนมากกว่าเกษตรกรเพศหญิง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เพศของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	70	97.0
หญิง	2	3.0
รวม	72	100.0

1.2 เผ่าพันธุ์ของเกษตรกร

จากการศึกษาเกษตรกรจำนวน 72 คน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเผ่าม้ง คิดเป็นร้อยละ 72.0 และไทยพื้นราบ คิดเป็นร้อยละ 28.0 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 เผ่าพันธุ์ของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

เผ่าพันธุ์ของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ม้ง	52	72.0
ไทยพื้นราบ	20	28.0
รวม	72	100.0

1.3 อายุของเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลอายุของเกษตรกรนั้น ปรากฏว่า กลุ่มอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีจำนวนร้อยละ 42.0 รองลงมาคือกลุ่มอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีจำนวนร้อยละ 32.0 ส่วนกลุ่มอายุระหว่าง 51 - 60 ปี มีจำนวนร้อยละ 19.0 สำหรับกลุ่มอายุน้อยกว่า 30 คิดเป็นร้อยละ 4.0 และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวนร้อยละ 3.0 ตามลำดับ จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมด เกษตรกรที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 28 ปี ส่วนอายุมากที่สุดคือ 62 ปี อายุเฉลี่ย 45 ปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 8.47 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 อายุของเกษตรกร

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 30	3	4.0
31 - 40	23	32.0
41 - 50	30	42.0
51 - 60	14	19.0
มากกว่า 60	2	3.0
รวม	72	100.0

อายุ ต่ำสุด	28	ปี
อายุ สูงสุด	62	ปี
อายุ เฉลี่ย	45	ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	8.47	

1.4 สถานภาพการสมรสของเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่แต่งงานแล้วและอยู่กินด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 94.0 รองลงมาเป็นม่าย คิดเป็นร้อยละ 4.0 ส่วนที่เหลือได้แก่ โสด และแยกกันอยู่ มีอยู่ในระดับร้อยละ 1.0 เท่ากัน ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 สถานภาพการสมรสของเกษตรกร

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แต่งงาน	68	94.0
ม่าย	2	4.0
โสด	1	1.0
แยกกันอยู่	1	1.0
รวม	72	100.0

1.5 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า การศึกษาของเกษตรกรส่วนใหญ่ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ เกษตรกรที่จบต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 31.0 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 คิดเป็นร้อยละ 12.0 และส่วนผู้ที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 คิดเป็นร้อยละ 7.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	22	31.0
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	36	50.0
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7	9	12.0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6	5	7.0
รวม	72	100.0

1.6 จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร 7-10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 ในจำนวนนี้ร้อยละ 10.0 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน สำหรับสมาชิกที่มีมากกว่า 10 คนขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 6.0 เท่านั้น จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมด จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร ต่ำสุด 2 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร สูงสุด 15 คน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร เฉลี่ย 7 คน (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3	7	10.0
4-6	33	46.0
7-10	27	38.0
มากกว่า 10 คนขึ้นไป	5	6.0
รวม	72	100.0

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร ต่ำสุด 2 คน

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร สูงสุด 15 คน

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร เฉลี่ย 7 คน

1.7 ลักษณะการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ข้อมูล จะเห็นได้ว่าลักษณะการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร ร้อยละ 69.0 มีพื้นที่เป็นของตนเองทั้งหมด รองลงมาคือร้อยละ 18.0 มีพื้นที่เป็นของตนเอง บางส่วนและเช่าเพิ่มเติม ร้อยละ 8.0 มีพื้นที่เป็นของตนเองบางส่วนและเข้าไปทำประโยชน์ โดยไม่ต้องเช่า และร้อยละ 3.0 มีพื้นที่เข้าไปทำประโยชน์โดยไม่ต้องเช่า ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 2.0 มีพื้นที่เช่าผู้อื่นทั้งหมด (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ลักษณะการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร

ลักษณะการถือครองที่ดินการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พื้นที่เป็นของตนเองทั้งหมด	50	69.0
พื้นที่เป็นของตนเองบางส่วนและเช่าเพิ่มเติม	13	18.0
พื้นที่เช่าผู้อื่นทั้งหมด	1	2.0
พื้นที่เข้าไปทำประโยชน์โดยไม่ต้องเช่า (ทำฟรี)	2	3.0
พื้นที่เป็นของตนเองบางส่วนและเข้าไปทำประโยชน์โดยไม่ต้องเช่า (ทำฟรี)	6	8.0
รวม	72	100.0

1.8 ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ข้อมูล จะเห็นว่าขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมาคือขนาดการถือครองที่ดินการเกษตร 10.1 - 15.0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.0 ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตร 5.1 - 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.0 ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตร 15.1 - 20.0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.0 และขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรมากกว่า 20.1 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรต่ำสุด 1 ไร่ ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรสูงสุด 21 ไร่ ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรเฉลี่ย 7 ไร่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 5.52 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร

ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตร (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 5	41	57.0
5.1 - 10	10	14.0
10.1 - 15	17	24.0
15.1 - 20	3	4.0
มากกว่า 20.1 ไร่ขึ้นไป	1	1.0
รวม	72	100.0

ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร ต่ำสุด 1 ไร่
 ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร สูงสุด 21 ไร่
 ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรของเกษตรกร เฉลี่ย 7 ไร่
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 5.52

1.9 จำนวนกิจกรรมการเกษตรที่ทำในรอบปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเกษตรกร จำนวน 72 คน พบว่า จำนวนกิจกรรมการเกษตรที่เกษตรกรดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมาเป็นกิจกรรมที่มีความผสมผสาน (ทำกันตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 88.0 ที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับระบบการปลูกพืช และกิจกรรมที่ดำเนินการมากได้แก่ ไม้ผล พืชผัก มีจำนวนร้อยละ 31.0 รองลงมาคือ ไม้ดอก พืชผัก คิดเป็นร้อยละ 19.0 ส่วนข้าวโพด พืชผัก คิดเป็นร้อยละ 17.0 สำหรับจำนวนเกษตรกรที่ดำเนินการปลูกข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 4.0 ส่วนเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพด ไม้ผล พืชผัก, ข้าวโพด ไม้ดอก, ถั่วเหลือง ไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 3.0 เท่ากัน นอกนั้นเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการปลูกข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล ข้าวโพด คิดเป็นร้อยละ 1.0

ส่วนเกษตรกรที่ดำเนินการกิจกรรมการปลูกพืชกับการเลี้ยงสัตว์ พบว่ามีจำนวนเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 9.0 กิจกรรมที่ดำเนินการมากได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล ไก่, ข้าวโพด ไม้ผล ไก่ คิดเป็นร้อยละ 3.0 เท่ากัน รองลงมาคือ ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล ไก่ เป็ด, ข้าว ถั่วเหลือง โค, ไม้ผล พืชผัก ไก่ อยู่ในระดับร้อยละ 3.0 เท่ากัน

และเกษตรกรที่ดำเนินการกิจกรรมการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำประมง พบว่ามีจำนวนเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 3.0 กิจกรรมที่ดำเนินการได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง พืชผัก ไก่ ปลานิล คิดเป็นร้อยละ 3.0 เท่ากัน (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวนกิจกรรมการเกษตรที่ทำในรอบปี

จำนวนกิจกรรมการเกษตรที่ทำในรอบปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กิจกรรมการเกษตรที่ผสมผสาน (ทำตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป)		
ระบบการปลูกพืช	63	88.0
ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล	3	4.0
ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล ข้าวโพด	1	1.0
ข้าวโพด ไม้ผล พืชผัก	2	3.0
ข้าวโพด พืชผัก	12	17.0
ข้าวโพด ไม้ดอก	2	3.0
ถั่วเหลือง ไม้ผล	2	3.0
ไม้ผล พืชผัก	22	31.0
ไม้ผล ไม้ดอก	5	7.0
ไม้ดอก พืชผัก	14	19.0
การปลูกพืช กับ การเลี้ยงสัตว์	7	9.0
ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล ไก่ เป็ด	1	1.0
ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ผล ไก่	2	3.0
ข้าว ถั่วเหลือง โค	1	1.0
ข้าวโพด ไม้ผล ไก่	2	3.0
ไม้ผล พืชผัก ไก่	1	1.0
การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ กับ การทำประมง	2	3.0
ข้าว ถั่วเหลือง พืชผัก ไก่ ปลานิล	2	3.0
รวม	72	100.0

1.10 รายได้ทั้งหมดของครอบครัวเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านรายได้ของเกษตรกร พบว่า มีรายได้ของครอบครัวระหว่าง 30,001 – 40,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมาได้แก่รายได้น้อยกว่าและเท่ากับ 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 รายได้ระหว่าง 40,001 – 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 22.0 รายได้ระหว่าง 50,001 – 60,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 7.0 ส่วนรายได้ระหว่าง 60,001 – 70,000 บาทต่อปี และรายได้มากกว่า 70,001 บาทต่อปี มีอยู่ในระดับร้อยละ 6.0 เท่ากัน ตามลำดับ และเกษตรกรที่มีรายได้ครอบครัวต่ำสุดคือ 24,000 บาทต่อปี ส่วนเกษตรกรที่มีรายได้ครอบครัวสูงสุดคือ 85,500 บาทต่อปี เกษตรกรมีรายได้ต่อครอบครัวเฉลี่ยคือ 42,145.83 บาทต่อปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 15,307.05 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 รายได้ทั้งหมดของครอบครัวเกษตรกร

รายได้ของครอบครัวเกษตรกร (บาท / ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าและเท่ากับ 30,000	20	28.0
30,001 - 40,000	23	31.0
40,001 - 50,000	16	22.0
50,001 - 60,000	5	7.0
60,001 - 70,000	4	6.0
มากกว่า 70,001	4	6.0
รวม	72	100.0

รายได้ของครอบครัวเกษตรกร ต่ำสุด	24,000	บาทต่อปี
รายได้ของครอบครัวเกษตรกร สูงสุด	85,500	บาทต่อปี
รายได้ของครอบครัวเกษตรกร เฉลี่ย	42,145.83	บาทต่อปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ	15,307.05	

1.11 การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรของเกษตรกร

ผลการศึกษา พบว่า การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรของเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 37.0 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร รองลงมาคือ ร้อยละ 33.0 ไม่ได้เป็นสมาชิกสถาบันใด ร้อยละ 10.0 เป็นสมาชิกกลุ่มค้ำชานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และร้อยละ 9.0 เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมการเกษตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 6.0 ร้อยละ 5.0 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรของเกษตรกร

การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เป็นสมาชิกสถาบันใด	29	33.0
สมาชิกกลุ่มเกษตรกร	33	37.0
สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4	5.0
สมาชิกกลุ่มส่งเสริมการเกษตร	8	9.0
สมาชิกสหกรณ์การเกษตร	5	6.0
สมาชิกกลุ่มลูกค้ำชานาการเพื่อการเกษตร- และสหกรณ์	9	10.0
รวม	88	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มได้มากกว่า 1 กลุ่ม

1.12 ตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร

จากผลการศึกษามีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 70.0 เป็นเกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม รองลงมาคือ ร้อยละ 10.0 มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 5.0 มีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งหมอดินอาสา มีอยู่ในระดับร้อยละ 4.0 เท่ากัน และร้อยละ 3.0 มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีตำแหน่งใดทางสังคมคือเป็นราษฎรธรรมดา (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร

ตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีตำแหน่ง	55	70.0
คณะกรรมการหมู่บ้าน	8	10.0
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	4	5.0
ผู้ใหญ่บ้าน	3	4.0
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	4.0
หมอดินอาสา	3	4.0
อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน	2	3.0
รวม	78	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถมีตำแหน่งทางสังคมได้มากกว่า 1 ตำแหน่ง

1.13 ความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์

จากผลการศึกษาความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์ (ตารางที่ 14) จากแหล่งข่าวสารประเภทสื่อบุคคลที่เกษตรกรได้รับ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนบ้านเกษตรกรมากที่สุด คือร้อยละ 87.0 และร้อยละ 74.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า

เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เกษตรกรได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ร้อยละ 56.0 ในช่วง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 13.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ในช่วง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 5.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ในช่วง 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ และยังพบว่าร้อยละ 26.0 ระบุว่าไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเลย

เพื่อนบ้านเกษตรกร เกษตรกรระบุว่าได้รับข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนบ้านเกษตรกร ร้อยละ 62.0 ในช่วง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 22.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนบ้านเกษตรกร ในช่วง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 3.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนบ้านเกษตรกร ในช่วง 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ และยังพบว่าร้อยละ 13.0 ระบุว่าไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนบ้านเกษตรกรเลย

สำหรับผลการศึกษา ความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์จากแหล่งข่าวสารประเภทสื่อมวลชนที่เกษตรกรได้รับ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับ

ข่าวสารการเกษตรจากโทรทัศน์มากที่สุด คือร้อยละ 81.0 รองลงมาร้อยละ 72.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 61.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหอกระจายข่าว ส่วนร้อยละ 58.0 และร้อยละ 51.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ และจากเอกสารคำแนะนำ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า

หนังสือพิมพ์ เกษตรกรระบุว่าได้รับข่าวสารการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 44.0 ในช่วง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 10.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ ในช่วง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และร้อยละ 4.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ในช่วง 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนร้อยละ 42.0 ระบุว่าไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหนังสือพิมพ์

วิทยุกระจายเสียง เกษตรกรระบุว่าได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 57.0 ในช่วง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 14.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุกระจายเสียงในช่วง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และร้อยละ 1.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุกระจายเสียงในช่วง 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนร้อยละ 28.0 ระบุว่าไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุกระจายเสียง

โทรทัศน์ เกษตรกรระบุว่าได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 56.0 ในช่วง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 22.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ ในช่วง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และร้อยละ 3.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ในช่วง 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนร้อยละ 19.0 ระบุว่าไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์

หอกระจายข่าว เกษตรกรระบุว่าได้รับข่าวสารการเกษตรจากหอกระจายข่าว ร้อยละ 44.0 ในช่วง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 14.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหอกระจายข่าวในช่วง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และร้อยละ 3.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหอกระจายข่าวในช่วง 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนร้อยละ 39.0 ระบุว่าไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากหอกระจายข่าว

เอกสารคำแนะนำ เกษตรกรระบุว่าได้รับข่าวสารการเกษตรจากเอกสารคำแนะนำ ร้อยละ 39.0 ในช่วง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 11.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเอกสารคำแนะนำในช่วง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และร้อยละ 1.0 ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเอกสารคำแนะนำในช่วง 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนร้อยละ 49.0 ระบุว่าไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเอกสารคำแนะนำ

ตารางที่ 14 ความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์

แหล่งข่าวสารทาง การเกษตร	จำนวนครั้งในการได้รับข่าวสารการเกษตรของเกษตรกร				
	5-6 ครั้ง	3-4 ครั้ง	1-2 ครั้ง	รวม	ไม่เคย
สื่อบุคคล					
เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล	4 (5.0)	9 (13.0)	40 (56.0)	53 (74.0)	19 (26.0)
เพื่อนบ้านเกษตรกร	2 (3.0)	16 (22.0)	45 (62.0)	63 (87.0)	9 (13.0)
สื่อมวลชน					
หนังสือพิมพ์	3 (4.0)	7 (10.0)	32 (44.0)	42 (58.0)	30 (42.0)
วิทยุกระจายเสียง	1 (1.0)	10 (14.0)	41 (57.0)	52 (72.0)	20 (28.0)
โทรทัศน์	2 (3.0)	16 (22.0)	40 (56.0)	58 (81.0)	14 (19.0)
หอกระจายข่าว	2 (3.0)	10 (14.0)	32 (44.0)	44 (61.0)	28 (39.0)
เอกสารคำแนะนำ	1 (1.0)	8 (11.0)	28 (39.0)	37 (51.0)	35 (49.0)

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถรับข่าวสารมากกว่า 1 แหล่ง และตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.1 การได้รับทราบข่าวสารความรู้เรื่องการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกร

จากผลการวิเคราะห์ระบุได้ว่า การได้รับทราบข่าวสารความรู้เรื่องการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมาร้อยละ 30.0 จากการฝึกอบรมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 13.0 ได้รับทราบข่าวสารเรื่องการปลูกหญ้าแฝกจากวิทยุ โทรทัศน์ ร้อยละ 6.0 ได้รับข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกจากการดูแปลงสาธิต และร้อยละ 5.0 จากเอกสารสิ่งพิมพ์ ส่วนร้อยละ 4.0 ร้อยละ 3.0 และร้อยละ 1.0 ระบุว่าได้รับทราบข่าวสารความรู้เรื่องการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำจากหอกระจายข่าว เพื่อนบ้านเกษตรกร และญาติพี่น้อง ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แหล่งทราบข่าวสารความรู้เรื่องการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกร

แหล่งข่าวสารความรู้เรื่องการปลูกหญ้าแฝก	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	68	38.0	1
การฝึกอบรม	54	30.0	2
วิทยุ โทรทัศน์	24	13.0	3
การดูแปลงสาธิต	11	6.0	4
เอกสารสิ่งพิมพ์	9	5.0	5
หอกระจายข่าว	8	4.0	6
เพื่อนบ้าน	6	3.0	7
ญาติพี่น้อง	2	1.0	8
รวม	182	100.0	

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถรับข่าวสารได้มากกว่า 1 แหล่ง

2.2 การสอบถามความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ ใช้คำถามทั้งหมด 13 ข้อ วัดจากการสัมภาษณ์เกษตรกรในเชิงความรู้ว่า เห็นด้วย / ไม่แน่ใจ / ไม่เห็นด้วย ดังนั้นในการอธิบายความหมายของระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่คำนวณได้จากค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก และนำค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละคำถามมาปรับเป็นระดับความรู้ความเข้าใจ โดยผู้วิจัยได้จัดช่วงคะแนน และกำหนดค่าเฉลี่ยในระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความรู้ความเข้าใจ
2.34 – 3.00	เห็นด้วย/มีความรู้ความเข้าใจดี
1.67 – 2.33	ไม่แน่ใจ
1.00 – 1.66	ไม่เห็นด้วย/มีความรู้ความเข้าใจน้อย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้ (ตารางที่ 16)

1. การอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและรักษาความชุ่มชื้นของน้ำไว้สำหรับปลูกพืช เพื่อสนองความต้องการของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 90.0 มีความรู้ความเข้าใจดี และร้อยละ 10.0 ไม่แน่ใจ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.90$)

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินตามธรรมชาติที่สำคัญคือ ปริมาณน้ำฝน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 78.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 18.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 4.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.74$)

3. มนุษย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินเร็วขึ้น พบว่าเกษตรกรร้อยละ 76.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 20.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 4.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.72$)

4. การปลูกพืชชนิดเดียวซ้ำในที่ดินติดต่อกันหลาย ๆ ปี ส่งผลให้ดินเสื่อมสภาพ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 81.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 11.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 8.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.72$)

5. การไถพรวนดินขึ้นลงหรือขนานความลาดเททำให้น้ำดินเกิดการชะล้างพังทลายง่ายขึ้น พบว่าเกษตรกรร้อยละ 76.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 17.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ

7.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.69$)

6. การเผาทำลายเศษซากพืช ก่อนเตรียมดินปลูกพืช ส่งผลให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 69.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 25.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.64$)

7. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในปัจจุบันเมื่ออยู่ 2 วิธีคือ วิธีการทางพืชและวิธีการทางกล พบว่าเกษตรกรร้อยละ 76.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 14.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 10.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.67$)

8. การไถพรวนดินมากครั้งก่อนการปลูกพืชส่งผลให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินเพิ่มขึ้น พบว่าเกษตรกรร้อยละ 76.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 17.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 7.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.69$)

9. การปลูกพืชผสมผสานคลุมดินเพื่อช่วยรักษาน้ำดินและความชื้นในดิน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 76.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 18.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.71$)

10. พื้นที่ทำการเกษตรที่มีความลาดชัน ควรปลูกพืชโดยการปรับพื้นที่ทำชั้นบันไดดิน ขวางความลาดเท พบว่า เกษตรกรร้อยละ 78.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 14.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 8.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.69$)

11. การปลูกพืชเป็นแถวตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ ช่วยลดการไหลบ่าของปริมาณน้ำฝนที่ผิวดิน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 83.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 11.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.78$)

12. การใช้เศษพืช ฟางข้าวหรือเศษหญ้าคลุมผิวดิน เพื่อช่วยลดการชะล้างหน้าดินเมื่อฝนตก พบว่าเกษตรกรร้อยละ 83.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 13.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 4.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.79$)

13. การไถพรวนซากพืชสดกลบในดินเป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของปริมาณธาตุอาหารในดิน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 81.0 มีความรู้ความเข้าใจดี ร้อยละ 13.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.76$)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาความชุ่มชื้นของน้ำไว้เพื่อสำหรับปลูกพืช โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.73 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าระดับความรู้ความเข้าใจจะอยู่ในช่วง 2.34 – 3.00

ตารางที่ 16 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ

เนื้อหาคำถาม	ความรู้ความเข้าใจ (N = 72)			ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)			
1. การอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นการรักษา ความอุดมสมบูรณ์ของดินและรักษา ความชุ่มชื้นของน้ำไว้สำหรับปลูกพืช เพื่อ สนองความต้องการของเกษตรกร	65 (90.0)	7 (10.0)	0 (0.0)	2.90	0.29	มีความรู้ ความเข้าใจดี ต่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการชะล้างพัง ทลายของดินตามธรรมชาติที่สำคัญคือ ปริมาณน้ำฝน	56 (78.0)	13 (18.0)	3 (4.0)	2.74	0.53	"
3. มนุษย์เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งทำให้เกิด ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินเร็วขึ้น	55 (76.0)	14 (20.0)	3 (4.0)	2.72	0.54	"
4. การปลูกพืชชนิดเดียวกันที่เดิมติด ต่อกันหลาย ๆ ปี ส่งผลให้ดินเสื่อมสภาพ	58 (81.0)	8 (11.0)	6 (8.0)	2.72	0.61	"
5. การไถพรวนดินขึ้นลงหรือขนานความ ลาดเท่าทำให้หน้าดินเกิดการชะล้างพัง ทลายง่ายขึ้น	55 (76.0)	12 (17.0)	5 (7.0)	2.69	0.59	"
6. การเผาทำลายเศษซากพืช ก่อนเตรียม ดินปลูกพืช ส่งผลให้ดินมีความอุดม สมบูรณ์ลดลง	50 (69.0)	18 (25.0)	4 (6.0)	2.64	0.58	"
7. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำปัจจุบันมีอยู่ 2 วิธีคือ วิธีทางพืชและวิธีทางกล	55 (76.0)	10 (14.0)	7 (10.0)	2.67	0.65	"
8. การไถพรวนดินมากครั้งก่อนการปลูก พืชส่งผลให้เกิดการชะล้างพังทลายของ ดินเพิ่มขึ้น	55 (76.0)	12 (17.0)	5 (7.0)	2.69	0.59	"
9. การปลูกพืชผสมผสานคลุมดินเพื่อ ช่วยรักษาหน้าดินและความชื้นในดิน	55 (76.0)	13 (18.0)	4 (6.0)	2.71	0.57	"
10. พื้นที่ทำการเกษตรที่มีความลาดชัน ควรปลูกพืชโดยการปรับพื้นที่ทำรั้วบันได ดิน ขวางความลาดเท	56 (78.0)	10 (14.0)	6 (8.0)	2.69	0.62	"
11. การปลูกพืชเป็นแถวตามแนวระดับ ขวางความลาดเทของพื้นที่ ช่วยลดการ ไหลบ่าของปริมาณน้ำฝนที่ผิวดิน	60 (83.0)	8 (11.0)	4 (6.0)	2.78	0.54	"
12. การใช้เศษพืช ฟางข้าวหรือเศษหญ้า คลุมผิวดิน เพื่อช่วยลดการชะล้างหน้า ดินเมื่อฝนตก	60 (83.0)	9 (13.0)	3 (4.0)	2.79	0.50	"
13. การไถพรวนซากพืชสดกลบในดิน เป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ของปริมาณธาตุอาหารในดิน	59 (81.0)	9 (13.0)	4 (6.0)	2.76	0.54	"
เฉลี่ย				2.73	0.56	"

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

สำหรับการสอบถามการรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ใช้คำถามทั้งหมด 18 ข้อ และในการแปลผลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรในเชิงการรับรู้ ว่า เห็นด้วย / ไม่แน่ใจ / ไม่เห็นด้วย ดังนั้นในการอธิบายความหมายของระดับการรับรู้ของเกษตรกรที่คำนวณได้จากค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก และนำค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละคำถามมาปรับเป็นระดับการรับรู้ โดยผู้วิจัยได้จัดช่วงคะแนน และกำหนดค่าเฉลี่ยในระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ช่วงคะแนน	ระดับการรับรู้
2.34 – 3.00	เห็นด้วย/มีการรับรู้ดี
1.67 – 2.33	ไม่แน่ใจ
1.00 – 1.66	ไม่เห็นด้วย/มีการรับรู้ต่ำ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้ (ตารางที่ 17)

1. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นวิธีการอนุรักษ์ที่มีคุณค่าและไม่สามารถประเมินราคาเป็นตัวเงินให้เกษตรกรได้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 12.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 3.0 มีการรับรู้ต่ำ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาความชุ่มชื้นของน้ำไว้เพื่อสำหรับปลูกพืช ($\bar{X} = 2.82$)

2. การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นวิธีที่ง่ายในการปฏิบัติและเกษตรกรสามารถดำเนินการได้เอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 17.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 3.0 มีการรับรู้ต่ำ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.78$)

3. การนำหญ้าแฝกมาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและรักษาไว้ซึ่งความชื้นในดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 15.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 9.0 มีการรับรู้ต่ำ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.68$)

4. การปลูกหญ้าแฝก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ไหล่ถนน เป็นต้น พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 14.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 3.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.81$)

5. การนำหญ้าแฝกมาปลูกโดยรอบอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ สามารถช่วยลดการตื้นเขินของแหล่งน้ำ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 82.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 12.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.77$)

6. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการขยายพันธุ์ ควรเลือกพื้นที่ดินที่มีปริมาณน้ำดีและได้รับแสงแดดเต็มที่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 18.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 7.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.68$)

7. สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน ควรนำหญ้าแฝกไปปลูกเป็นแถบสลับกับพืชหลักตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 18.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.71$)

8. ระยะเวลาในการปลูกหญ้าแฝกที่เหมาะสมคือ ช่วงต้นฤดูฝนในขณะที่ดินยังมีความชุ่มชื้นอยู่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 20.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 4.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.72$)

9. ภายหลังการปลูกหญ้าแฝกในระยะแรก ๆ ถ้าพบว่ามีต้นหญ้าแฝกตาย ควรทำการปลูกซ่อมทันที พบว่า เกษตรกรร้อยละ 74.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 21.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 5.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.68$)

10. การปลูกซ่อมต้นหญ้าแฝก เพื่อให้กอหญ้าแฝกชิดกันเป็นกำแพงแน่นเพื่อทำหน้าที่กรองตะกอนดิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 18.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.71$)

11. การตัดแต่งใบหญ้าแฝก หลังจากต้นหญ้าแฝกตั้งตัวดีแล้ว เพื่อเร่งให้หญ้าแฝกแตกหน่อและเร่งให้กอหญ้าแฝกชิดติดกันเร็วขึ้น พบว่า เกษตรกรร้อยละ 72.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 21.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 7.0 ไม่มีการรับรู้ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.65$)

12. ใบหญ้าแฝกที่ถูกตัดออกมาคลุมดิน สามารถนำมาใช้ปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 17.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 7.0 ไม่มีการรับรู้ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.69$)

13. การปลูกหญ้าแฝกในดินที่เสื่อมโทรม ควรใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักรองก้นหลุม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 74.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 17.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 9.0 ไม่มีการรับรู้ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.64$)

14. การใช้หญ้าแฝกมาปลูกเป็นแถบติดต่อกัน ระบบรากฝอยที่ยาวและหยั่งลึกลงไปตามแนวตั้ง จะทำหน้าที่เกาะยึดดินและเก็บรักษาความชุ่มชื้นในดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 13.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 4.0 ไม่มีการรับรู้ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.79$)

15. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นการนำไปสู่การพัฒนาระบบเกษตรกรรมในเขตพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่มีความยั่งยืน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 18.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 13.0 ไม่มีการรับรู้ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.57$)

16. ใบหญ้าแฝกสามารถใช้ประโยชน์สำหรับนำมาประดิษฐ์งานศิลปหัตถกรรม เช่น ทำเป็นตะกร้า และภาชนะต่าง ๆ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 29.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 9.0 ไม่มีการรับรู้ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.54$)

17. ต้นและใบหญ้าแฝกที่มีอายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป สามารถทำเป็นวัสดุคลุมหลังคา หรือทำฝาบ้าน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 22.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 9.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.61$)

18. เศษของต้นและใบหญ้าแฝกที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อื่นใดแล้วสามารถนำมารวมกันเพื่อทำปุ๋ยหมัก หรือทำวัสดุเพาะเห็ด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.0 มีการรับรู้ดี ร้อยละ 24.0 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 7.0 มีการรับรู้น้อย จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้ดีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในประเด็นข้างต้น ($\bar{X} = 2.63$)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม พบว่า เกษตรกรมีการรับทราบข้อมูล และส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในระดับที่ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.69 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าระดับการรับรู้จะอยู่ในช่วง 2.34 - 3.00

ตารางที่ 17 การรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

เนื้อหาคำถาม	การรับรู้ (N=72)			ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)			
1. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นวิธีการอนุรักษ์ที่มีคุณค่าและไม่สามารถประเมินราคาเป็นตัวเลขให้เกษตรกรได้	61 (85.0)	9 (12.0)	2 (3.0)	2.82	0.46	มีการรับรู้เกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝก
2. การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นวิธีที่ง่ายในการปฏิบัติและเกษตรกรสามารถดำเนินการได้เอง	58 (80.0)	12 (17.0)	2 (3.0)	2.78	0.48	"
3. การนำหญ้าแฝกมาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและรักษาไว้ซึ่งความชื้นในดิน	55 (76.0)	11 (15.0)	6 (9.0)	2.68	0.62	"
4. การปลูกหญ้าแฝก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ไหล่ถนน เป็นต้น	60 (83.0)	10 (14.0)	2 (3.0)	2.81	0.46	"
5. การนำหญ้าแฝกมาปลูกโดยรอบอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ สามารถช่วยลดการตื้นเขินของแหล่งน้ำ	59 (82.0)	9 (12.0)	4 (6.0)	2.77	0.54	"
6. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการขยายพันธุ์ ควรเลือกพื้นที่ดินที่มีปริมาณน้ำดีและได้รับแสงแดดเต็มที่	54 (75.0)	13 (18.0)	5 (7.0)	2.68	0.60	"
7. สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน ควรนำหญ้าแฝกไปปลูกเป็นแถบสลับกับพืชหลักตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่	55 (76.0)	13 (18.0)	4 (6.0)	2.71	0.57	"
8. ระยะเวลาในการปลูกหญ้าแฝกที่เหมาะสมคือ ช่วงต้นฤดูฝนในขณะที่ดินยังมีความชุ่มชื้นอยู่	55 (76.0)	14 (20.0)	3 (4.0)	2.72	0.51	"
9. ภายหลังจากการปลูกหญ้าแฝกในระยะแรก ๆ ถ้าพบว่ามีต้นหญ้าแฝกตาย ควรทำการปลูกซ่อมทันที	53 (74.0)	15 (21.0)	4 (5.0)	2.68	0.58	"
10. การปลูกซ่อมต้นหญ้าแฝก เพื่อให้กอหญ้าแฝกชิดกันเป็นกำแพงแน่นเพื่อทำหน้าที่กรองตะกอนดิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	55 (76.0)	13 (18.0)	4 (6.0)	2.71	0.57	"

เนื้อหาคำถาม	การรับรู้ (N = 72)			ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)			
11. การตัดแต่งใบหญ้าแฝก หลังจากตัด หญ้าแฝกตัดแล้ว เพื่อเร่งให้หญ้าแฝก แตกหน่อและเร่งให้กอหญ้าแฝกชิดติดกัน เร็วขึ้น	52 (72.0)	15 (21.0)	5 (7.0)	2.65	0.61	มีการรับรู้ เกี่ยวกับการ ปลูกหญ้า แฝก
12. ใบหญ้าแฝกที่ถูกตัดออกมาคลุมดิน สามารถนำมาใช้ปรับปรุงบำรุงดินและ เพิ่มความชุ่มชื้นให้กับดิน	55 (76.0)	12 (17.0)	5 (7.0)	2.69	0.59	"
13. การปลูกหญ้าแฝกในดินที่เสื่อมโทรม ควรใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักรองก้นหลุม	53 (74.0)	12 (17.0)	7 (9.0)	2.64	0.66	"
14. การให้หญ้าแฝกมาปลูกเป็นแถบติด ต่อกัน ระบบรากฝอยที่ยาวและหยั่งลึก ลงไปตามแนวตั้ง จะทำหน้าที่เกาะยึดดิน และเก็บรักษาความชุ่มชื้นในดิน	60 (83.0)	9 (13.0)	3 (4.0)	2.79	0.50	"
15. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดิน และน้ำ เป็นการนำไปสู่การพัฒนา เกษตรกรรมในเขตพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้มี ความยั่งยืน	50 (69.0)	13 (18.0)	9 (13.0)	2.57	0.71	"
16. ใบหญ้าแฝกสามารถใช้ประโยชน์ สำหรับนำมาประดิษฐ์งานศิลปะหัตถกรรม เช่น ทำเป็นตะกร้าและภาชนะต่าง ๆ	46 (62.0)	21 (29.0)	6 (9.0)	2.54	0.66	"
17. ต้นและใบหญ้าแฝกที่มีอายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป สามารถทำเป็นวัสดุปลูกหลังคา หรือทำฝายบ้าน	50 (69.0)	16 (22.0)	6 (9.0)	2.61	0.64	"
18. เศษของต้นและใบหญ้าแฝกที่ไม่ได้ ใช้ประโยชน์อื่นใดแล้วสามารถนำมา รวมกันเพื่อทำปุ๋ยหมัก หรือทำวัสดุเพาะเห็ด	50 (69.0)	17 (24.0)	5 (7.0)	2.63	0.62	"
เฉลี่ย				2.69	0.58	"

ตอนที่ 4 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในการสอบถามเกษตรกรการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ใช้คำถามทั้งหมด 10 ข้อ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้

4.1 พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรที่มีการปลูกหญ้าแฝก

สำหรับจำนวนเกษตรกรที่นำหญ้าแฝกไปปลูกในพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 72 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พื้นที่ทำการเกษตรที่มีการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกร 1 – 2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.0 รองลงมาคือพื้นที่ทำการเกษตรที่มีการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกร 3 – 4 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.0 และพื้นที่ทำการเกษตรที่มีการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกร 5 – 6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.0 จากจำนวนเกษตรกรที่ปฏิบัติทั้งหมด พื้นที่การปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกรต่ำสุดคือ 1 ไร่ พื้นที่การปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกรสูงสุดคือ 6 ไร่ พื้นที่การปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกรเฉลี่ยคือ 2 ไร่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.36 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรที่มีการปลูกหญ้าแฝก (ไร่)

พื้นที่ทำการเกษตรที่มีการปลูกหญ้าแฝก (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 2	58	81.0
3 – 4	8	11.0
5 – 6	6	8.0
รวม	72	100.0

พื้นที่ทำการเกษตรที่มีการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกร ต่ำสุด 1 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรที่มีการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกร สูงสุด 6 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรที่มีการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกร เฉลี่ย 2 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.36

4.2 เหตุผลของเกษตรกรที่เข้าร่วมปลูกหญ้าแฝก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรเข้าร่วมปลูกหญ้าแฝก ร้อยละ 81.0 เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และร้อยละ 19.0 เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 เหตุผลของเกษตรกรที่เข้าร่วมปลูกหญ้าแฝก

เหตุผลของเกษตรกรที่เข้าร่วมปลูกหญ้าแฝก	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	65	81.0
รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน	15	19.0
รวม	80	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

4.3 การปลูกแถบหญ้าแฝกของเกษตรกรในพื้นที่ ให้มีระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 5-10 เซนติเมตร

สำหรับจำนวนเกษตรกรที่นำแถบหญ้าแฝกไปปลูกในพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 72 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เกษตรกรทุกรายมีการปฏิบัติโดยนำหญ้าแฝกไปปลูกในพื้นที่ ให้มีระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 5-10 เซนติเมตร

4.4 การปลูกซ่อมหญ้าแฝกของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีการการปลูกซ่อมแทนต้นหญ้าแฝกที่ตาย คิดเป็นร้อยละ 75.0 และร้อยละ 25.0 ไม่มีการปลูกซ่อมแทนต้นหญ้าแฝกที่ตาย สำหรับจำนวนเกษตรกรที่ไม่มีการปลูกซ่อมหญ้าแฝกแทน เมื่อหญ้าแฝกที่ปลูกในพื้นที่ตาย ให้เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรไม่มีการปลูกซ่อมหญ้าแฝกแทนต้นที่ตาย ได้แก่ ทำให้เสียเวลาในการปลูกซ่อม คิดเป็นร้อยละ 59.0 และทำให้มีการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 41.0 (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 การปลูกซ่อมหญ้าแฝกของเกษตรกร

การปลูกซ่อมหญ้าแฝกของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปลูกซ่อม	54	75.0
ไม่ปลูกซ่อม	18	25.0
-ทำให้เสียเวลาในการปลูกซ่อม	16	59.0
-ทำให้มีการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น	11	41.0
รวม	72	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

4.5 การใช้ประโยชน์พื้นที่ระหว่างแถบหญ้าแฝกของเกษตรกร ปลูกพืชต่างๆ

สำหรับจำนวนเกษตรกรที่นำหญ้าแฝกไปปลูกในพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 72 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เกษตรกรทุกรายมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ระหว่างแถบหญ้าแฝกของเกษตรกร ปลูกพืชต่างๆ

4.6 การปฏิบัติของเกษตรกรโดยการตัดแต่งใบหญ้าแฝก หลังจากต้นหญ้าแฝกตั้งตัวดีแล้ว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีการปฏิบัติของเกษตรกรในการตัดแต่งใบหญ้าแฝก หลังจากต้นหญ้าแฝกตั้งตัวดีแล้ว คิดเป็นร้อยละ 72.0 และร้อยละ 28.0 ไม่มีการปฏิบัติในการตัดแต่งใบหญ้าแฝก หลังจากต้นหญ้าแฝกตั้งตัวดีแล้ว สำหรับจำนวนเกษตรกรที่ไม่มีการตัดแต่งใบหญ้าแฝก หลังจากต้นหญ้าแฝกตั้งตัวดีแล้ว ให้เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรไม่มีการตัดแต่งใบหญ้าแฝก ได้แก่ ทำให้เสียเวลา ร้อยละ 46.0 รองลงมาคือไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 31.0 และทำให้ต้องใช้แรงงานเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 23.0 (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 การปฏิบัติของเกษตรกรโดยการตัดแต่งใบหญ้าแฝก หลังจากต้นหญ้าแฝกตั้งตัวดีแล้ว

การปฏิบัติของเกษตรกรในการตัดแต่งใบหญ้าแฝก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปฏิบัติ	52	72.0
ไม่ปฏิบัติ	20	28.0
-ทำให้เสียเวลาในการตัดแต่ง	12	46.0
-ไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาแนะนำ	8	31.0
-ทำให้มีการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น	6	23.0
รวม	72	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

4.7 การปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ จากต้นและใบหญ้าแฝก เช่น คลุมแปลงปลูกพืช ทำปุ๋ยหมัก

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีการปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ จากต้นและใบหญ้าแฝก เช่น คลุมแปลงปลูกพืช ทำปุ๋ยหมัก คิดเป็นร้อยละ 69.0 และร้อยละ 31.0 ไม่มีการปฏิบัติโดยการนำประโยชน์จากต้นและใบหญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ สำหรับจำนวนเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติในการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ จากต้นและใบหญ้าแฝก เช่น คลุมแปลงปลูกพืช ทำปุ๋ยหมัก ให้เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรไม่มีการนำต้นและใบหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ขาดการแนะนำส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 54.0 และไม่มีความรู้ในการใช้ประโยชน์จากต้นและใบหญ้าแฝก ร้อยละ 46.0 (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 การปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ จากต้นและใบหญ้าแฝก เช่น คลุมแปลงปลูกพืช ทำปุ๋ยหมัก

การใช้ประโยชน์จากต้นและใบหญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปฏิบัติ	50	69.0
ไม่ปฏิบัติ	22	31.0
-ขาดการแนะนำส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่	18	54.0
-ไม่มีความรู้ในการใช้ประโยชน์จากต้นและใบหญ้าแฝก	15	46.0
รวม	72	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

4.8 การแนะนำให้เพื่อนบ้านปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีการแนะนำให้เพื่อนบ้านปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 83.0 และร้อยละ 17.0 ไม่มีการแนะนำให้เพื่อนบ้านปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรไม่มีการแนะนำให้เพื่อนบ้านปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำแนะนำส่งเสริมอยู่แล้ว (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 การแนะนำให้เพื่อนบ้านปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่

การแนะนำให้เพื่อนบ้านปลูกหญ้าแฝก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แนะนำ	60	83.0
ไม่แนะนำ	12	17.0
- มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำอยู่แล้ว	12	100.0
รวม	72	100.0

4.9 ความคิดเห็นของเกษตรกร ในการนำหญ้าแฝกมาปลูกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกร ในการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวน 72 คน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.0 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 35.0 เห็นด้วยปานกลางในการนำหญ้าแฝกมาปลูกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นของเกษตรกร ในการนำหญ้าแฝกมาปลูกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ความคิดเห็นของเกษตรกร ในการปลูกหญ้าแฝก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เห็นด้วยมาก	47	65.0
เห็นด้วยปานกลาง	25	35.0
รวม	72	100.0

4.10 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในปีต่อ ๆ ไปของเกษตรกร

สำหรับแนวความคิดในปีต่อ ๆ ไปของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ พบว่า เกษตรกรที่มีแนวความคิดที่จะรักษาพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเดิม จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 และเกษตรกรที่มีแนวความคิดที่จะเพิ่มพื้นที่ปลูกหญ้าแฝก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในปีต่อ ๆ ไปของเกษตรกร

การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ในปีต่อ ๆ ไปของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จะรักษาพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเดิมที่มีอยู่	57	79.0
จะขยายพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม	15	21.0
รวม	72	100.0

4.10.1 เหตุผลที่เกษตรกรจะรักษาพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเดิมที่มีอยู่

สำหรับจำนวนเกษตรกรที่จะรักษาพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเดิมที่มีอยู่ จำนวน 57 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 79.0 ให้เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรที่จะรักษาพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเดิมเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ ได้แก่ ช่วยป้องกันการสูญเสียน้ำดิน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาช่วยชะลอการไหลของน้ำ ร้อยละ 40.0 และต้องการนำไปใช้คลุมแปลงปลูกพืช ร้อยละ 15.0 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 เหตุผลที่เกษตรกรจะรักษาพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเดิมที่มีอยู่

เหตุผลที่เกษตรกรจะรักษาพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเดิมที่มีอยู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่วยป้องกันการสูญเสียน้ำดิน	55	45.0
ช่วยชะลอการไหลของน้ำ	49	40.0
ต้องการนำไปใช้คลุมแปลงปลูกพืช	18	15.0
รวม	122	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

4.10.2 เหตุผลที่เกษตรกรจะขยายพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเพิ่มมากขึ้น

สำหรับจำนวนเกษตรกรที่จะขยายพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเพิ่มมากขึ้น จำนวน 15 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.0 ให้เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรที่จะขยายพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ต้องการลดการชะล้างพังทลายของดิน คิดเป็นร้อยละ 44.0 รองลงมาต้องการเพิ่มพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 35.0 และต้องการนำไปใช้คลุมแปลงปลูกพืช ร้อยละ 21.0 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 เหตุผลที่เกษตรกรจะขยายพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเพิ่มมากขึ้น

เหตุผลที่เกษตรกรจะขยายพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเพิ่มมากขึ้น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการลดการชะล้างพังทลายของดิน	15	44.0
ต้องการเพิ่มพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	12	35.0
ต้องการนำไปใช้คลุมแปลงปลูกพืช	7	21.0
รวม	27	100.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรก เป็นเรื่องของปัญหา อุปสรรค และส่วนที่สอง เป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกร

ในการศึกษาปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร ผู้วิจัยได้กำหนดสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ออกเป็น 3 ประเด็น จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ดังปรากฏตามตารางที่ 28 ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคในแต่ละประเด็นได้ ดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเตรียมการและจัดการปลูกหญ้าแฝก

1. การเตรียมดินและการปลูกหญ้าแฝก

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการเตรียมดินและการปลูกหญ้าแฝก คิดเป็นร้อยละ 15.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง ขาดแคลนแรงงานในการเตรียมดินและการปลูกหญ้าแฝก

2. การเตรียมกล้าพันธุ์หญ้าแฝก

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการเตรียมกล้าพันธุ์หญ้าแฝก คิดเป็นร้อยละ 17.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง ขาดความรู้ในการขยายต้นกล้าพันธุ์หญ้าแฝก และความล่าช้าในการได้รับต้นกล้าพันธุ์ที่ไม่ตรงตามช่วงระยะเวลาปลูกที่กำหนดไว้จากเจ้าหน้าที่

3. การวางแผนแถบหญ้าแฝก

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการวางแผนแถบหญ้าแฝก คิดเป็นร้อยละ 25.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง ขาดการสนับสนุนเครื่องมือในการวางแผนแถบหญ้าแฝก และได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการวางแผนแถบหญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่น้อย

ข. ด้านการจัดการดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก

1. การปลูกซ่อมหญ้าแฝก

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการปลูกซ่อมหญ้าแฝก คิดเป็นร้อยละ 26.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง ขาดการแนะนำในการปลูกซ่อมหญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่

2. การตัดแต่งใบหญ้าแฝก

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการตัดแต่งใบหญ้าแฝก คิดเป็นร้อยละ 29.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง ขาดการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในการตัดแต่งใบหญ้าแฝก

3. การให้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 31.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง ขาดการส่งเสริมในการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ จากเจ้าหน้าที่

ค. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่

1. การให้คำแนะนำในการปลูกและการดูแลรักษาหญ้าแฝก

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการให้คำแนะนำในการปลูกและการดูแลรักษาหญ้าแฝก คิดเป็นร้อยละ 25.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง ขาดการแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่

2. การแจกจ่ายกล้าพันธุ์หญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการแจกจ่ายกล้าพันธุ์หญ้าแฝก คิดเป็นร้อยละ 19.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถแจกจ่ายกล้าพันธุ์หญ้าแฝกตามระยะเวลาที่กำหนดและอย่างทั่วถึง

3. การประสานงานและการปฏิบัติงานในพื้นที่ของเกษตรกร

เกษตรกรที่มีปัญหาในด้านการเยี่ยมติดตามและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 21.0 โดยเกษตรกรประสบกับปัญหาเรื่อง การติดต่อประสานงานของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่เกษตรกร บางครั้งล่าช้า

ตารางที่ 28 ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
(N = 72)

ปัญหา อุปสรรค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ก. ด้านการเตรียมการและจัดการปลูกหญ้าแฝก		
1. ด้านการเตรียมดินและการปลูกหญ้าแฝก		
มีปัญหา	11	15.0
- ขาดแรงงานในการเตรียมดินและการปลูกหญ้าแฝก		
2. ด้านการเตรียมกล้าพันธุ์หญ้าแฝก		
มีปัญหา	12	17.0
- ขาดความรู้ในการเตรียมกล้าพันธุ์หญ้าแฝก		
- ความล่าช้าในการได้รับกล้าพันธุ์จากเจ้าหน้าที่		
3. ด้านการวางแผนแถบหญ้าแฝก		
มีปัญหา	18	25.0
- ขาดการสนับสนุนเครื่องมือในการวางแผนแถบหญ้าแฝก		
- ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการวางแผน แถบหญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่น้อย		
ข. ด้านการจัดการดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก		
1. ด้านการปลูกซ่อมหญ้าแฝก		
มีปัญหา	19	26.0
- ขาดการแนะนำในการปลูกซ่อมหญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่		
2. ด้านการตัดแต่งใบหญ้าแฝก		
มีปัญหา	21	29.0
- ขาดการแนะนำจากเจ้าหน้าที่		
3. ด้านการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ		
มีปัญหา	22	31.0
- ขาดการส่งเสริมในการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ จากเจ้าหน้าที่		

ปัญหา อุปสรรค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่		
1. ด้านการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในการปลูกและดูแลรักษาหญ้าแฝก		
มีปัญหา	18	25.0
- ขาดการแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกที่ต่อเนื่อง		
2. การแจกจ่ายกล้าพันธุ์หญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่		
มีปัญหา	14	19.0
- ไม่สามารถแจกจ่ายกล้าพันธุ์หญ้าแฝกได้อย่างทั่วถึงและตามระยะเวลาที่กำหนด		
3. การประสานงานและการปฏิบัติงานในพื้นที่ของเกษตรกร		
มีปัญหา	15	21.0
- การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่บางครั้งล่าช้า		

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถระบุปัญหาได้มากกว่า 1 ข้อ

2. เป็นข้อเสนอแนะของเกษตรกร

จากผลการศึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พอสรุปข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเตรียมการและจัดการปลูกหญ้าแฝก

1. การเตรียมดินและการปลูกหญ้าแฝก

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่และหมอดินอาสาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีการสนับสนุนเอกสารเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมดินและการปลูกหญ้าแฝกตามแนวแถบหญ้าแฝก โดยเฉพาะในดินที่เสื่อมโทรม และควรมีการกำหนดช่วงระยะเวลาปลูกหญ้าแฝกที่เหมาะสม

2. การเตรียมกล้าพันธุ์หญ้าแฝก

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีการเผยแพร่เกี่ยวกับการขยายกล้าพันธุ์หญ้าแฝก โดยจัดทำคู่มือการขยายกล้าพันธุ์หญ้าแฝกที่ถูกต้องสำหรับเกษตรกร เพื่อนำมาขยายพันธุ์ในพื้นที่ของเกษตรกรเอง ด้วยวิธีง่าย ๆ ซึ่งช่วยในการประหยัดงบประมาณ

3. การวางแผนแถบหญ้าแฝก

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ และให้การแนะนำวิธีการต่าง ๆ ในการวางแผนแถบหญ้าแฝก ตลอดจนการกำกับดูแล และเจ้าหน้าที่ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการวางแผนแถบหญ้าแฝก โดยจัดจ้างแรงงานจากเกษตรกรในพื้นที่เข้ามาร่วมดำเนินการ

ข. ด้านการจัดการดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก

1. การปลูกซ่อมหญ้าแฝก

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่และหมอดินอาสาที่ปฏิบัติงานภายในพื้นที่ ควรมีการตรวจแนวปลูกหญ้าแฝกอย่างสม่ำเสมอ ถ้าพบว่ามีต้นหญ้าแฝกในแถวช่วงใดช่วงหนึ่งได้รับความเสียหายหรือต้นหญ้าแฝกตายควรให้คำแนะนำและมีส่วนร่วมในการปลูกซ่อม

2. การตัดแต่งใบหญ้าแฝก

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่และหมอดินอาสาภายในพื้นที่ ควรมีการแนะนำให้เกษตรกรปฏิบัติในการตัดแต่งใบหญ้าแฝกอย่างถูกวิธี

3. การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ ควรมีการประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากต้นและใบหญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ เช่น การทำปุ๋ยหมัก โดยมีการฝึกอบรมกลุ่มเกษตรกร ภายในหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ควรขยายผลในการพัฒนาแนวทางการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกให้กับเกษตรกรในอนาคต เพื่อจะได้มีรายได้เสริม เช่น การทำหัตถกรรมจากหญ้าแฝกในรูปแบบต่าง ๆ

ค. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่

1. การให้คำแนะนำในการปลูกและการดูแลรักษาหญ้าแฝก

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ ควรจัดหาเอกสารคำแนะนำด้านการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เกษตรกรสามารถมองเห็นตัวอักษรที่ชัดเจน และข้อความที่ใช้ในการแนะนำควรเป็นข้อความที่เข้าใจง่ายมาแจกจ่ายให้กับเกษตรกร อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานควรหาแนวทางในการประสานงานร่วมกับหมอดินอาสาเพื่อพบปะกับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอและให้คำแนะนำบ่อยครั้ง

2. การแจกจ่ายกล้าพันธุ์หญ้าแฝก

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ ควรมีการคัดเลือกแหล่งผลิตกล้าพันธุ์หญ้าแฝกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และอยู่ใกล้พื้นที่ที่จะนำกล้าหญ้าแฝกไปปลูกเพื่อความสะดวกในการขนส่งกล้าพันธุ์ ส่งผลให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง

3. การประสานงานและการปฏิบัติงานในพื้นที่ของเกษตรกร

เกษตรกรได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่และหมอดินอาสาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานในการเยี่ยมเยียนติดตามและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของเกษตรกรในพื้นที่ทั้งระยะสั้น เช่น การเตรียมพื้นที่ปลูกหญ้าแฝก และในระยะยาว เช่น การจัดการดูแลรักษาหญ้าแฝก และควรปฏิบัติตามแผนที่จัดทำขึ้นอย่างต่อเนื่อง